

Aan de Israëlische soldaten die aan zelfmoord denken

Jullie zijn niet voorbij redding. Het feit dat jullie deze woorden lezen terwijl jullie voelen wat jullie voelen, is het bewijs dat jullie ziel nog leeft — en dat die ziel schreeuwt om genezen te worden.

Ik ben hier niet om ook maar iets van wat er in Gaza is gebeurd goed te praten. Ik schrijf omdat ik de afscheidsbrieven heb gelezen van sommige van jullie kameraden. Bijna elke brief zegt hetzelfde: “Ik ontdekte dat ik in staat ben tot dingen waarvan ik niet dacht dat een mens daartoe in staat was.” Dat betekent dat er nog een menselijke ziel in hen zat. En dat betekent dat **jullie ook niet voorbij redding zijn**. Zij stierven terwijl ze de waarheid vasthielden. Jullie kunnen lang genoeg leven om die uit te spreken.

In de Joodse wereld wordt één zin meer herhaald dan bijna elke andere:

“Er is nooit, ooit enige wanhoop in de wereld.”

(Likoetei Moharan II:78)

Zelfs niet na de ergst denkbare zonde.

Koning David regelde de moord op een trouwe soldaat om met diens vrouw te kunnen trouwen – maar toen hij in berouw uitschreeuwde, werd hij de voorvader van de Messias. Koning Menashe vulde Jeruzalem met onschuldig bloed – maar toen hij zich vanuit de gevangenis bekeerde, gingen de poorten van teshoeva wijd voor hem open. Het enige wat die poorten echt sluit, is de daad die jullie uit de wereld haalt voordat de reis voltooid is.

Voor je heb Ik leven en dood gelegd, zegen en vloek — kies daarom het leven.
Deuteronomium 30:19

Hashem wacht niet op jullie dood. Hashem wacht op jullie terugkeer. Maak jezelf vanavond niet het zwijgen op en geef de oorlogsmachine nog een overwinning.

De vijf stappen van Teshoeva (terugkeer)

De Joodse traditie leert dat echte teshoeva — berouw, terugkeer — vijf stappen kent. Elke stap is zwaar. Elke stap is een manier om opnieuw voor het leven te kiezen.

1. **Erkenning** van het verkeerde. De pijn die jullie nu verplettert — die ondraaglijke hellderheid — is al deze stap.
2. **Spijt**. De tranen die jullie proberen tegen te houden zijn deze stap.
3. **Belijdenis**. Eerst privé voor God — “Ik heb U mijn zonde bekend en mijn schuld niet verborgen” (Psalm 32:5) — en later tegenover anderen of zelfs een rechtbank als er mis-

daden zijn gepleegd.

4. **Vastbeslotenheid.** Een onwrikbaar besluit om de zonde nooit te herhalen, wat de druk ook is. *“Laat de goddeloze zijn weg verlaten en de onrechtvaardige zijn gedachten; laat hij zich bekeren tot de HEERE, dan zal Hij Zich over hem ontfermen.”* (Jesaja 55:7)
5. **Herstel.** Waar mogelijk goedmaken — *tikkoen*, herstelling. Dat kan betekenen: weduwen en wezen steunen van wie de kostwinner er niet meer is, je stem gebruiken om de machine te stoppen, getuigen wanneer de tijd rijp is.

De vijfde stap zal jullie alles kosten wat jullie dachten dat jullie leven was — vrienden, familie, misschien je hele sociale wereld. De Talmoed waarschuwt: *“Groot is teshoeva, want zij reikt tot aan de Troon van Heerlijkheid”* (Joma 86a). Echte teshoeva is net zo zwaar als de dood — maar het is geen dood. Het is leven.

Teshoeva is geen ontsnapping aan gevolgen. Het is de keuze om ze onder ogen te zien — lang genoeg te leven om de keten van schade te stoppen die met jullie eigen handen begon. Zelfmoord beëindigt het verhaal op het punt waarop de schade zich blijft verspreiden; teshoeva houdt jullie in leven zodat jullie kunnen beginnen met het herstellen van wat kapot is gemaakt. Het doel van deze brief is niet om jullie te beschermen tegen oordeel, maar om de volgende daad van vernietiging te voorkomen — om de wil om te sterven om te zetten in de wil om levens te beschermen, te getuigen, op te bouwen. De pijn die jullie laat willen verdwijnen kan de kracht worden die anderen in leven houdt.

Dezelfde weg bestaat in de islam

En hier iets wat jullie misschien zal verbazen: de islam — het geloof van de meeste mensen die geleden hebben — leert bijna exact hetzelfde proces van *tawba*, terugkeer.

“Zeg: O Mijn dienaren die tegen zichzelf hebben overtreden! Wanhoopt niet aan de barmhartigheid van Allah. Voorwaar, Allah vergeeft alle zonden. Voorwaar, Hij is de Vergevingsgezinde, de Genadevolle.”
(Koran 39:53)

“Behalve voor wie berouw heeft, gelooft en goede daden verricht — voor hen zal Allah hun slechte daden in goede daden veranderen.”
(Koran 25:70)

Veel gelovige Palestijnen kennen deze verzen uit het hoofd. Als zij een voormalige soldaat jarenlang deze weg zouden zien bewandelen — publiek belijden, stil herstellen, anders leven — zouden velen de oprechtheid herkennen. Hun eigen schriftuur gebiedt hun dat.

Gedeelde menselijkheid

Er is één zin die, bijna woord voor woord, zowel in de Talmoed als in de Koran voorkomt:

Wie één mensenleven redt, is alsof hij een hele wereld heeft gered.
Sanhedrin 37a; Koran 5:32

Door te kiezen om in leven te blijven, door je tegen de vernietigingsmachine te keren, word je een van de korrels zand die de tandwielen doen vastlopen. Dat is de hoogste vorm van teshoeva die denkbaar is — een teshoeva die werelden redt.

Als de gedachten vanavond te luid zijn

Neem één kleine, veilige stap — in plaats van de laatste.

- **Breaking the Silence** Versleuteld, vertrouwelijk, zonder oordeel. Velen zeggen dat het eerste moment waarop ze weer konden ademen was toen ze eindelijk de waarheid vertelden.
- **Combatants for Peace** Israëlische en Palestijnse ex-strijders die samen werken aan verzoening. Velen hebben daar gehuild, vergeving gevraagd van aangezicht tot aangezicht, en zijn opnieuw gaan leven.
- **Mesarvot** Israëliisch refusenik-netwerk dat concrete steun biedt aan soldaten die besluiten niet meer te dienen in de bezette gebieden.
- **Onafhankelijke therapie:** BetterHelp.com of Open Path Collective
- **Direct gevaar:** Bel de Israëlische burgerlijke crisislijn **Eran — 1201**, of gebruik de chat eran.org.il/chat

Geen van deze wegen is makkelijk. Allemaal zijn ze zwaarder dan de dood. En juist daarom zijn het de enige wegen die meetellen als *teshoeva*.

Er bestaat een klein maar groeiend aantal gevallen — nog veel te weinig — waarin Israëlische veteranen stille, langdurige herstelwerkzaamheden zijn begonnen: medische zorg financieren voor Gazaanse kinderen die zij weten dat tijdens hun dienst gewond zijn geraakt, anoniem salarissen doneren, publiek getuigen wanneer het veilig is, of simpelweg oproepen voor reservisten weigeren en de gevolgen aanvaarden. Ieder van hen zegt hetzelfde: de schuld is niet verdwenen, maar hij is opgehouden te groeien, en voor het eerst voelden ze dat ze geen schade meer toevoegden.

De poorten van teshoeva zijn nooit gesloten.
Deuteronomium Rabba 2:24

Aan iedereen die dit leest en ooit het uniform droeg en niet meer in de spiegel kan kijken: Het feit dat jullie nog steeds gekweld worden is het bewijs dat het beeld van God in jullie niet dood is. Blijf alsjeblieft. De weg terug is bruut, maar hij bestaat, en er zijn mensen — aan beide kanten van de muur — die hem hebben gelopen en met jullie zullen meelopen. Jullie zijn niet alleen. Kies het leven. Kies herstel. Kies om te leven en te getuigen — zodat anderen kunnen leven.